

تراژدی حقوق زنان در غرب

در پس وانموده‌های رسانه‌ای و کاندیداشدن یک زن رنگین پوست برای انتخابات ریاست جمهوری امریکا واقعیت دنیای غرب و امریکا، قتل، تجاوز و ناامنی محض برای زنان به ویژه زنان رنگین پوست است

«از کما خارج شدم، در حالی که فکر می کردم می میرم تا شرکت در پارالمپیک مسیر فوق العاده‌ای است. من خود و تیمم را تحسین می کنم». این جمله‌ای است که تریسی اوتو، عضو تیم تیراندازی با کمان پارالمپیک امریکا با شنیدن خبر انتخاب شدنش برای شرکت در مسابقات پارالمپیک به بی بی سی گفته بود؛ دختر جوانی که در حال حاضر ویلچر نشین است و یکی از چشمانش هم دیگر نمی بیند. تریسی اما مانند بسیاری دیگر از پارالمپیک‌ها معلولیتش مادرزادی یا بر اثر یک حادثه عادی نیست! نامزد سابق این دختر جوان امریکایی یک چشم و پاهای تریسی را از او گرفته است تا تریسی برای همیشه ویلچر نشین شود و مجبور باشد دنیا را فقط با یک چشم ببیند! ماجرای این جنایت در کشوری که به طور متوسط هر سه روز یک زن از سوی شریک زندگی‌اش کشته می شود، خیلی هم غیر عادی نیست!

■ ■ ■

دنیای غرب برای زنان هنوز وحشی است، حتی آنهایی که تلاش می کنند خود را از این وحشت دور کنند. خشونت علیه زنان در ابعاد مختلف در امریکا یک پیشینه تاریخی دارد و آن عقب ماندگی و انحطاط فکری است که دربار زنان در غرب وجود داشته که به تفاوت حقوق زن و مرد در جامعه غربی منجر شده است. زن در جامعه غربی به خصوص در دوران قرون وسطی در شمار اموال قرار می گرفت و مانند یک برده با او رفتار می شد، حتی بسیاری از فیلسوفان غربی زنان را در جایگاهی پست تر از مردان دیده و با الفاظ نامناسبی از زنان یاد کرده اند. با چنین فرهنگ و پیشینه‌ای شاید تداوم خشونت علیه زنان و نگاه دست پایین به آنها چندان هم دور از انتظار نباشد. در واقع غربی‌ها در مسئله زن همچنان تفکر پدران خود را دنبال می کنند و هرگز نتوانسته اند ماهیت واقعی خود را پشت شعارهای حقوق بشری و رُستهای رسانه‌ای پنهان کنند.

■ مصداقی تلخ از واقعیتی تلخ تر

مسابقات پارالمپیک را شاید بتوان جلوه‌ای تمام عیار از مبارزه با هر مانعی برای پیشرفت و موفقیت دانست، همچنانکه قهرمان پارالمپیک به عنوان افرادی که معلولیت یا به بیان بهتر محدودیت‌هایی دارند، نتوانسته اند با پرورش دیگر توانایی‌ها آنچنان بر این محدودیت‌ها فائق شوند که توانمندی‌های‌شان از افراد به ظاهر سلامت هم پیشی گرفته است و هر کدام توانسته اند در رشته‌ای ورزشی سر آمد باشند. با تمام اینها اما هر یک از این افراد روابتی دارند و محدودیت‌های‌شان به دلایلی است که گاهی اوقات این دلایل می تواند بسیار تکان دهنده باشد. تریسی اوتو، عضو تیم تیراندازی با کمان پارالمپیک امریکا یکی از همین هاست؛ دختری که روایت نابینایی یکی از چشم‌ها و ویلچر نشین شدنش یکی از مصادیق خشونت علیه زنان در دنیای است که خیلی وقت‌ها مدعی حقوق بشر و حقوق زنان می شود. تریسی را نامزد سابقش ویلچر نشین و نابینا کرده است! واقعه‌ای تکان دهنده که یک بار دیگر میسرایی تلخ‌کاری ما از غرب در مسئله زن و

خانواده را بر رخ می کشد.

اوتو در سپتامبر ۲۰۱۹ تصمیم گرفت به رابطه‌اش با نامزدش پایان دهد. یک ماه قبل پارتنرش به خاطر حمله به او در خانه‌اش در فلوریدا دستگیر شده بود. تریسی آماده بود به زندگی‌اش ادامه دهد که در اکتبر ۲۰۱۹ در خانه‌اش مورد حمله نامزد سابقش قرار گرفت. او به خاطر این حمله از قفسه سینه تا پایین فلج شد و تنها می تواند دستان و بازوایش را تکان دهد. همچنین چشم چپش را از دست داد. ورزشکار امریکایی عرق نمی کند و کنترلی بر دمای بدنش ندارد. این حمله زندگی اوتو را تغییر داد و پس از پنج سال هنوز در حال یادگیری است تا بداند اکنون بدنش چگونه عمل می کند. او در این رابطه گفت: فراتر از معلول شدن است و اینکه روی صندلی چرخدار چگونه مردم را می بینم. خیلی از اعضای درون‌ام از کار افتاده اند.

تریسی افزود: دیافراگم از کار افتاده است و بدنم نمی تواند دما را تنظیم کند. همچنین نمی توانم عرق کنم.

تریسی اما یکی از صدها زنی است که در امریکا قربانی خشونت می شوند!

■ زن کشی

قتل زنان (زن کشی) به قتل عمدی و مرتبط با جنسیت زنان و دختران اشاره دارد. به رغم شیوع بالای قربانیان قتل زنان در امریکا، این کشور در تعریف و مستندسازی قتل‌های زنان مرتبط با جنسیت از سایر کشورها عقب تر است. در حالی که تلاش هایی در بخش عدالت کیفری و سلامت عمومی برای ردیابی بهتر مرگ‌های

خشونت آمیز در حال انجام است، سیستم‌های نظارتی تلاش‌ها را برای برآورد میزان سالانه قتل زنان در امریکا محدود می کنند.

امریکا قانون جزایی جداگانه‌ای برای قتل‌های مربوط به جنسیت ندارد که این موضوع ردیابی قتل زنان را دشوار می کند. طبق گزارش اداره تحقیقات فدرال امریکا (اف بی ای)، در سال ۲۰۲۱ حدود ۵هزار زن در امریکا به قتل رسیدند که یک سوم آنها از سوی شریک زندگی خود کشته شده بودند.

این آمار احتمالا بسیار بیشتر از آمار واقعی زنانی است که در امریکا قربانی پدیده قتل زنان شده اند، زیرا گزارش دهی به سیستم مرکزی پلیس

کشته شدند، از امریکا بودند

اجباری نیست و تنها داده‌های کمتر از ۶۳ درصد از آژانس‌های پلیس در گزارش ۲۰۲۱ گنجانده شده است.

برآوردهای دیگر با استفاده از منابع داده‌های متعدد نشان می دهد نیمی از زنان قربانی قتل در امریکا از سوی شرکای زندگی کشته می شوند.

در امریکا به طور متوسط هر روز سه زن از سوی شریک زندگی خود کشته می شوند. کشتن زنان بر اساس جنسیت اغلب به عنوان موضوعی در نظر گرفته می شود که کشورهای کم درآمد را تحت تأثیر قرار می دهد، این امر نمی تواند دور از واقعیت باشد، از تمام موارد قتل زنان در کشورهای جهان بالا، ۷۰ درصد در امریکا رخ می دهد.

برای درک این موضوع در مقیاس جهانی، امریکا با نرخ ۲۶ قتل به ازای هر ۱۰۰ هزار زن، در رتبه ۴۰ قتل عمدی زنان در میان کشورهای جهان قرار دارد.

هر ماه به طور متوسط ۷۰ زن در امریکا از سوی شریک زندگی هدف اصابت گلوله قرار می گیرند و کشته می شوند.

در حالی که خشونت علیه شریک زندگی یک موضوع جهانی است، تقاطع بین خشونت با اسلحه و خشونت خانگی منحصر به امریکاست، در سال ۲۰۱۶، ۹۲ درصد از کل زنانی که در کشورهای پر درآمد با اسلحه کشته شدند، از امریکا بودند.

با داشتن اسلحه در امریکا، متجاوز پنج برابر بیشتر احتمال دارد شریک زندگی خود را به قتل برساند و استفاده از آن برای تهدید یا حمله به شریک زندگی خود، خطر کشته شدن قربانی را ۲۰ برابر بیشتر می کند.

■ دروای کاندیداشدن یک زن رنگین پوست برای ریاست جمهوری

خشونت علیه زنان و دختران در امریکا علیه گروه‌های خاصی از آنها مانند زنان رنگین پوست، بومی، مهاجر و دارای معلولیت به طرز معناداری بیشتر است.

مجله بهداشت جهانی «لنست» به تازگی نتایج مطالعه خود را در این باره اعلام کرد. بر اساس این مطالعه، زنان سیاهپوست در امریکا در سال‌های بین ۱۹۹۹ تا ۲۰۲۰ شش برابر بیشتر از زنان سفیدپوست به قتل رسیده‌اند.

این واقعیت که میزان قتل در میان زنان سیاهپوست در امریکا در مقایسه با زنان سفیدپوست به شکل نامتناسبی بالاست، برای همگان شناخته شده است، در عین حال زنان سیاهپوست در سنین پایین تر و با نرخ بالاتری در قیاس با دیگر زنان رنگین پوست در امریکا از جمله زنان بومی و اهل لاتین به قتل می رسند. خشونت جنسی علیه زنان بومی در امریکا نیز چالشی مرگبار برای این افراد است.

واقعیت دنیای غرب و امریکا در پشت وانموده‌های رسانه‌ای و کاندیداشدن یک زن رنگین پوست برای انتخابات ریاست جمهوری امریکا این است! واقعیتی که کمتر به رسانه‌ها راه می یابد تا این کشور همچنان در ذهن کسانی که واقعیت‌های آن را لمس نکرده اند، جایگاه اتوپیایی‌اش را حفظ کند!

باغ مادر بزرگ

خاطرات بانوی کرد، خان‌زاد مرادی محمدی

کتاب باغ مادر بزرگ: خاطرات بانوی کرد، خان‌زاد مرادی محمدی، از روزهای کودکی مهناز فتاحی که در سال‌های جنگ می گذرد می گوید. فتاحی که پیش از این نیز تجربه روایت خاطرات زن کرد دیگری در جنگ هشت ساله را دارد، این بار پاره‌ای از خاطرات مهم تاریخ معاصر ایران را بازگو می کند. کتاب بخش‌های خواندنی زیادی دارد، از جمله بازگویی اتفاق‌های مربوط به حضور زنان کرد عراقی در کرمانشاه، این زنان بر اثر بمباران شیمیایی ارتش صدام حسین در حلبچه به ایران پناه می آورند. یکی از خرده خاطرات راوی خان‌زاد مرادی محمدی مربوط به گاو دیوانه‌ای است که اتفاق‌هایی به یساد ماندنی را رقم می زند. راوی در عین حال که از روزهای دشوار و سخت می گوید، در عین حال روی خوشی نیز به زندگی نشان می دهد. آدم‌هایی که او روایت می کند در اوج جنگ و ویرانی و آوارگی، به زندگی شان ادامه می دهند و نویسنده خوشی‌های‌شان را نیز در کنار ناخوشی‌ها بازگو می کند و کتاب با همین اوصاف خواندنی تر می شود. نویسنده در واقع این بار خاطرات مادر بزرگ و باش را روایت می کند و از آنجا که تجربه زیسته خانواده او نیز است، خواندنی تر شده است.

خواندن کتاب باغ مادر بزرگ را برای آگاهی از آنچه بر مردمان مرزنشین در زمان جنگ تحمیلی رفت، پیشنهاد می کنیم. کتاب همراه با تصاویری است از روزگاری که وصفش می رود و از آن حکایت می شود.

جنگ فقط برداشتن تفنگ و سنگر گرفتن پشت گونی‌های پر از خاک نیست. جنگ فقط فرو کردن سر نیزه در دل دشمن نیست جنگ می تواند حمایت زنی در پشت جبهه باشد که دلت را گرم کند. جنگ می تواند اشک است و قلب‌شان از ترس می گوید، کسی باید باشد که آنها را در انداخته است و به دنبال پناهگاهی می گردند. وقتی چشمان کودکان پر از اشک است و قلب‌شان از ترس می گوید، کسی باید باشد که آنها را در آغوش بگیرد و بگوید: «نگران نباشید. من هستم.» مادر بزرگ همان زن بزرگ است.

در بخشی از کتاب باغ مادر بزرگ می‌خوانید:

۱۲ ساله بودم که به خواستگاری‌ام آمدند. وقتی شنیدم فتاح برای خواستگاری از من آمده، خیلی خوشحال شدم، اما چیزی نگفتم. باورم نمی شد او از بین همه دخترهای روستا مرا انتخاب کرده باشد.

فتاح اجباری رفته بود. خیلی زنگ بود، می دانستم در ساخت سد روانسر کمک می کند. از همه مهم تر اینکه مؤمن بود و با خدا. خانواده فتاح سرشناس و دولتمند بودند، آن قدر زمین داشتند که به حساب نمی آمد، اما زندگی ساده‌ای داشتند. در روستا، همه برای‌شان حرمت قائل بودند. باو کم به من گفت: «خان زاده، خدا را شکر می کنم که شریک خوبی برایت انتخاب کرد. این لطف خداست. فتاح مؤمن و پاک است. کم حرف می زند. زبانش گناه نمی کند. کاش همه ما مثل فتاح بودیم. هیچ وقت ندیده‌ام غیبت کند. هیچ وقت ندیده‌ام به چشم کسی خیره شود. هیچ وقت ندیده‌ام به کسی بی احترامی کند.» نبات و جهان وقتی از موضوع خواستگاری باخبر شدند خندیدند و گفتند: «آخرش نصیب فتاح نخودی شدی!» من هم خندیدم و گفتم: «حسودی نان می شود؟»

در روستای ما به هر کس لقبی می دادند تا راحت تر بتوانند بفهمند گوینده درباره چه کسی صحبت می کند. مثلاً به یکی می گفتند «رحیم قوزی»، به آن یکی می گفتند «عمعت گروج» و به یکی دیگر می گفتند «ولی شیت». اما برای فتاح هیچ کس نتوانسته بود لقبی بسازد، چون هم زیبا بود هم خوش اخلاق، بنابراین به شوخی به او می گفتند «نخودی»؛ یعنی کوچک.

بررسی وضعیت زنان سرپرست خانوار در چالش‌های جامعه

«زنان سرپرست خانوار» استوار در تندباد سختی‌ها

بی سرپرست و بدسرپرست در بخش نهادهای عمومی و دولتی عبارتند از: کمیته امداد، سازمان بهزیستی کشور، سازمان تأمین اجتماعی، نهادهای بخش خیریه و خصوصی و ستاد توانمندسازی شهرداری تهران.

■ حمایت از زنان سرپرست خانوار

پس از پیروزی انقلاب اسلامی در قانون اساسی دو اصل ۲۱ و ۲۹ به موضوع زنان سرپرست خانوار پرداخته است. در این راستا سازمان بهزیستی کشور و نهاد کمیته امداد امام خمینی (ره) تشکیل شد. سازمان بهزیستی یکی از گروه‌های هدفی که دارد زنان سرپرست

همچون خوراک، پوشاک و مسکن تا هزینه‌های تحصیل برای خود یا فرزندان‌شان با مشکل مواجهند.

موضوع تأمین اجتماعی که در بسیاری از کشورها استفاده شده، امروزه به عنوان یکی از مباحث مهم حقوق بشر در سطح بین‌المللی است و تاکنون دهها اعلامیه، میثاق و مقاله‌نامه در این خصوص مصوب شده است. تأمین اجتماعی در مفهوم امروزی خود نقش بارزی در حل بسیاری از مشکلات جامعه ایفا می کند. از آنجا که بهداشت و درمان و تأمین هزینه زندگی هنگام بیماری و بیکاری یا بازنشستگی و بی سرپرستی از مسائل مهم خانواده‌ها به شمار می رود، تأمین خدمات مربوط به آنها از طریق نظام تأمین اجتماعی، ضمن آنکه تا حدود زیادی از سنگینی بار گران اقتصادی دولت و ملت می کاهد، امنیت خاطر را برای خانواده‌ها نیز همراه دارد.

■ چالش اشتغال زنان سرپرست خانوار

کار کردن برای زنان بی سرپرست چالش‌های متعددی دارد از جمله شرایط نامناسب در محیط کار که گاهی مجبور به کنار گذاشتن شغل می شوند و عمدتاً چاره‌ای جز جذب در مشاغل با دستمزد پایین ندارند. اصولاً سهم بسیاری از زنان سرپرست خانوار از بازار کار، اشتغال در کارهای سطح پایین خدماتی و مشاغل خانگی است که درآمدی پایین و شرایطی نامطلوب برای کار دارند.

زنان سرپرست خانوار مشکلات متعددی دارند ولی این مسئله به معنای آن نیست که آنان مطلقاً از این شرایط تأثیر می گیرند و نمی توانند بر مشکلات خود فائق آیند. به بیان دیگر، نمی توان اینگونه زنان را قربانی و منفعل در برابر شرایط دانست، بلکه باید با بررسی تجربه‌های شخصی این زنان، راه‌های مبارزه با شرایط حاکم بر زندگی آنان را از نزدیک شناخت. در حال حاضر، مراکز ارائه کننده خدمات حمایتی به زنان

قانونگذار با توجه به اصل حفظ نهاد خانواده، اصل برقراری عدالت اجتماعی، اصل پیشگیری از مفاسد اجتماعی و اصل رعایت حقوق شهروندی مکلف بوده است حقوق زنان سرپرست خانوار را زیر حمایت خود قرار دهد. زنان سرپرست خانوار که خانواده آنان بر حسب شرایط بی سرپرست یا بد سرپرست هستند، مسئولیت تأمین تمام یا بخشی از هزینه‌های زندگی این اساس دولت مکلف است در جهت اعطای حقوق این زنان تدابیری ببندد که از جمله آنها می توان به پرداخت مستمری، ودیعه مسکن، بیهود تغذیه، خدمات درمانی و تسهیلات اشتغال زایی و محیط مناسب تحصیل و تربیت فرزندان آنان اشاره کرد که صراحتاً می توان گفت بسیاری از زنان از این حمایت‌های قانونی بی بهره اند. در این راستا به نظر می رسد وضعیت زنان سرپرست خانوار در حقوق کار و تأمین اجتماعی آنچنان که شایسته است، مورد توجه و ویژه قرار نگرفته است.

■ ■ ■

■ زن سرپرست خانوار کیست؟

زنان سرپرست خانوار به کسانی گفته می شود که بدون حضور منظم یا حمایت یک مرد، سرپرستی خانوار را بر عهده می گیرند و مسئولیت اداره اقتصادی، تصمیم گیری‌های عمده و حیاتی خانوار را بر عهده دارند. در برخی خانواده‌ها، با وجود حضور مرد بزرگسال در خانواده، زنان نان آور خانواده هستند و در عمل خانواده به وسیله آنان سرپرستی می شود.

زن سرپرست خانوار، یک واقعیت اجتماعی است که امروزه در تمام جوامع به چشم می خورد و متأسفانه در جامعه کنونی ما شمار این موضوع رو به افزایش است، مهم ترین غنغده آنها معیشت و تأمین مالی است. اغلب زنان سرپرست در تأمین نیازهای اولیه زندگی